

ВІДГУК

офіційного опонента доктора юридичних наук, доцента
Загиней-Заболотенко Зої Аполлінаріївни
на дисертацію *Гломба Юрія Олександровича*
«Кримінальна відповідальність за введення в оману суду або іншого
уповноваженого органу»,
поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за
спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми. Належне здійснення правосуддя в Україні є запорукою добробуту в суспільстві. Під час здійснення правосуддя важливо, щоб як суд, так і учасники провадження оперували достовірною інформацією, належними та допустимими доказами. Адже лише достовірна процесуальна інформація може бути покладена в основу законного та справедливого рішення. Недостовірна ж інформація, навпаки, створює підґрунтя прийняття судом такого рішення, яке буде незаконним та несправедливим. Омана суду або іншого уповноваженого органу спотворює як процес, так і результат правосуддя, яким виступає захист прав людини, її свобод та законних інтересів. Як вдало зазначає дисертант у вступі дисертації, правосуддя є тим лакмусовим папірцем, що демонструє рівень розвитку правової системи та суспільства в цілому, особливо в умовах воєнного стану, коли окремі права і свободи людини та громадянина можуть бути обмежені. Правосуддя у будь-який період не повинно зазнавати сторонніх впливів, у тому числі тих, що пов'язані з дезінформаційним впливом омани на нього з боку будь-яких учасників правосуддя.

Практичні працівники, які здійснюють кримінально-правову кваліфікацію за ст. 384 КК, мають значні труднощі в розумінні цієї кримінально-правової норми, а також у встановленні ознак цього складу кримінального правопорушення. При цьому значна кількість питань щодо кваліфікації за ст. 384 КК залишається дискусійною та неоднозначною як у судовій практиці, так і в теорії кримінального права України. На вирішення більшості з них спрямоване дослідження Ю. О. Гломба.

З огляду на викладене, проблема, що обрана дисертантом, спрямована на те, щоб заповнити прогалину у доктрині кримінального права України в частині кримінальної відповідальності за оману суду та іншого уповноваженого органу крізь призму надбань кримінально-правової доктрини України та правозастосовної практики, що сформувалася упродовж багатьох років. Дисертація цього автора вносить вагомий вклад й у сферу правозастосування, оскільки у ній розглядаються не лише теоретичні, а й прикладні проблеми.

Положення, викладені у вступі та розділах основної частини роботи, що стосуються постановки проблеми в цілому, окремих її аспектів, переконують в тому, що відповідні питання є теоретично і практично важливими, вони не розроблені у кримінально-правовій науці, а тому є перспективними для дослідження. Отже, тема дисертації Ю. О. Гломба відповідає потребам сучасної кримінально-правової науки, є актуальною, а саме дослідження – своєчасним. Актуальність теми належно обґрунтована у вступі дисертації.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність не викликає сумнівів, оскільки вони ґрунтуються на усталених та апробованих положеннях в кримінально-правовій науці.

Отримані автором наукові результати та висновки дисертації характеризуються високим рівнем обґрунтованості і достовірності, що забезпечено використанням загальновідомих сучасних методів наукових досліджень. Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань в роботі використовувалися такі методи: методи формальної логіки (аналіз, синтез, дедукція, аналогія) (розділи 1–3), а також спеціально-правові методи. Передусім використано формально-логічний метод (підрозділи 1.1, 1.2), аналізу, синтезу класифікації та групування (підрозділи 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6); системно-структурний (підрозділи 2.1, 2.3, 2.4); формально-юридичний (розділи 1–3); соціологічний (додаток Б); статистичний (розділи 1–3), порівняльно-правовий (підрозділ 1.3). Ці та інші методи наукового дослідження застосовувалися у взаємозв'язку.

Про високий рівень обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій дисертації свідчить їх апробація на конференціях.

Наукова праця Ю. О. Гломба вирізняється самостійністю та завершеністю. Автору вдалося аргументовано та переконливо довести правильність провідної ідеї цієї праці, суть якої зводиться до комплексного аналізу кримінально-правових аспектів відповідальності за введення в оману суду або іншого уповноваженого органу (далі – введення в оману).

Дисертантом успішно сформульовано перелік завдань, що пов'язані з розробкою теоретико-методологічних положень і практичних рекомендацій щодо визначення підставу криміналізації введення в оману, у тому числі її морально-релігійні передумови; виявлення сучасних векторів динаміки в Україні введення в оману; особливостей кримінальної відповідальності за це кримінальне правопорушення в законодавстві зарубіжних країн; характеристики введення в оману як явища та кримінально-правового поняття; дослідження завідомості як ознаку складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 384 КК; аналізу завідомо неправдивих показань як форми введення в оману; складання для надання або надання завідомо неправдивого висновку експерта; розуміння завідомо неправдивого висновку спеціаліста; дослідження сутності подання завідомо недостовірних або підроблених доказів; характеристики завідомо неправдивого звіту оцінювача про оцінку майна; аналізу завідомо неправильного перекладу; формулювання рекомендацій та пропозицій щодо внесення змін і доповнень у чинне кримінальне законодавство України.

Зміст дисертації відповідає поставленій меті та відображає логіку дослідження. Наукові положення, висновки і рекомендації роботи достатньо обґрунтовані і підкріплені результатами аналізу значної кількості наукових джерел та інформації щодо правозастосування. Зміст дисертації відповідає назві теми, засвідчує логічність та завершеність дослідження.

Структура і кількість опрацьованих наукових, нормативних та довідкових джерел свідчить про глибину проведеного дослідження, автор посилається на класичні та сучасні праці відомих фахівців, дискутує з ними і пропонує власне бачення відповідних правових явищ.

Представницькою є і емпірична база дослідження, яку становлять офіційні статистичні відомості Офісу генерального прокурора, Державної судової адміністрації України, а також рішення Європейського суду з прав людини, рішення судів України першої, апеляційної та касаційної інстанцій.

Ознайомлення з науковими положеннями, висновками і пропозиціями дисертації Ю. О. Гломба дає змогу зауважити точність формулювань, дотримання технічних вимог, увагу до деталей, акуратність. Позитивне враження також викликає характеристика підстави криміналізації введення в оману (с. 15–32 дисертації). Системно та логічно послідовно виокремлено й охарактеризовано кримінальну відповідальність за введення в оману за законодавством зарубіжних країн (с. 43–67) тощо. Дисертація написана грамотно, стиль викладу в ній матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечує легкість і доступність їхнього сприйняття для читача. В роботі максимально обмежено використання складнопідрядних конструкцій, які заважають однозначному трактуванню позицій автора, дисертація насичена професійною термінологією. Робота характеризується однозначністю, послідовністю, точністю викладу фактів, читається цікаво. Кількість додатків, їх наповненість та структура свідчать про достовірність результатів дослідження.

Усе вказане вище забезпечило обґрунтованість та достовірність сформульованих у дисертації наукових положень, висновків і рекомендацій.

Наукова новизна одержаних результатів. Зі змісту дисертації, опублікованих наукових праць вбачається, що основні наукові положення, висновки і пропозиції сформульовані автором самостійно, відображають особистий внесок дисертанта, характеризуються науковою новизною. Результатами дисертації Ю. О. Гломба, які характеризуються науковою новизною, є:

– віднесення норми, передбаченої ст. 384 КК, до усталених, яка має витоки з історичних пам'яток кримінального права, та характеризується наступністю. Визначено сучасну траєкторію цієї норми з поступальним еволюційним розвитком у напрямку вдосконалення кримінально-правового регулювання відповідальності за введення в оману, що характеризується наступністю та узгодженістю з іншими кримінально-правовими нормами, а також з нормативно-правовими актами, що регламентують порядок здійснення відповідного виду провадження;

– встановлення того, що оцінювач, який був залучений державним виконавцем у виконавче провадження не на конкурсних засадах, передбачених Законом України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», повинен визнаватися суб'єктом складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 384 КК, у разі вчинення ним протиправних дій, передбачених у цій статті;

– встановлення залежності між наявністю/відсутністю у процесуальних кодексах, а також в інших нормативно-правових актах процедурного характеру норм про правовий статус свідка, потерпілого, спеціаліста, експерта, перекладача, оцінювача, та описанням ознак складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 384 КК. З урахуванням такої залежності запропоновано вилучити вказівку про введення в оману Вищої ради правосуддя та тимчасової слідчої чи спеціальної тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України, а також передбачити кримінальну відповідальність за введення в оману Конституційного Суду України;

– визначення кола осіб, які можуть бути суб'єктами складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 384 КК. Зокрема, зроблено висновок, що експерт з питань права виключається з кола таких суб'єктів;

– розуміння такого діяння, як складання для надання та надання завідомо неправдивого висновку спеціаліста, що може бути вчинено виключно у кримінальному провадженні у формі спрощеного досудового розслідування кримінальних проступків;

– визнання предметом складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 384 КК, завідомо неправдивих показань свідка та/або потерпілого, висновку експерта чи спеціаліста, звіту оцінювача, що містять у собі певну інформацію, яка має значення та стосується обставин справи, що розглядається та які мають інформаційну форму а сам предмет цього кримінального правопорушення характеризується інформаційною ознакою;

– обґрунтування недоцільності встановлення кримінальної відповідальності підозрюваного та обвинуваченого за надання завідомо неправдивих показань навіть у разі, коли ці учасники кримінального провадження тим самим обмовили іншу особу у вчиненні кримінального правопорушення, ураховуючи такий аспект засади змагальності у кримінальному провадженні, як «*favor defensionis*» (сприяння захисту), а також з огляду на правовий статус підозрюваного й обвинуваченого, що передбачений КПК;

– визначення умов притягнення до кримінальної відповідальності за ст. 384 КК. Зокрема, для цього не потрібно будь-яких процесуальних документів суду, як-то обвинувальний вирок, який набрав законної сили, або постанова органу досудового розслідування про закриття кримінального провадження з реабілітуючих підстав, зазначених у пунктах 1–3 ч. 1 ст. 284 КПК, які підтверджували б факт завідомої неправдивості показань свідка, потерпілого, висновку експерта чи спеціаліста, звіту оцінювача, завідомої неправильності перекладу, а також недостовірності доказів або їх підроблення.

Інші наукові положення, які сформульовані в дисертації та в опублікованих працях дисертанта, також містять елементи наукової новизни та у значній мірі удосконалюють сучасне наукове пізнання проблеми, що є предметом дослідження Ю. В. Гломба.

Оцінка змісту дисертації та її оформлення. Зміст і структура дисертації відповідає меті та завданням, сформульованим на початку дослідження, а також відображають актуальність дослідження та його наукову

новизну. Дисертація характеризується логічним змістовним наповненням, відповідно до змісту, структура якого забезпечує комплексність та системність отриманих науково значущих результатів.

Структура дисертації побудована логічно, відповідно до поставлених перед дослідженням завдань. Дисертація складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, які містять одинадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У Розділі 1 «Соціальна обумовленість криміналізації введення в оману суду або іншого уповноваженого органу», характеризуються підстава криміналізації введення в оману, сучасні вектори динаміки введення в оману, кримінальна відповідальність за введення в оману за законодавством зарубіжних країн

У підрозділі 1.1. «Підстава криміналізації введення в оману суду або іншого уповноваженого органу» встановлено, що вказане кримінальне правопорушення характеризується тим ступенем суспільної небезпеки, що обумовлює можливість криміналізації вказаного діяння.

У підрозділі 1.2 «Введення в оману суду або іншого уповноваженого органу: сучасні вектори динаміки в Україні» визначено траєкторію норми, вміщеної у ст. 384 КК, крізь призму динаміки цього Кодексу загалом. Сучасна траєкторія цієї норми характеризується поступальним еволюційним розвитком у напрямку вдосконалення кримінально-правового регулювання відповідальності за лжесвідчення, що у цілому характеризується наступністю та узгодженістю з іншими кримінально-правовими нормами, а також з нормативно-правовими актами, що регламентують порядок здійснення відповідного виду провадження.

Розвиток норми про введення в оману в КК є інтенсивним порівняно з іншими однорідними складами кримінальних правопорушень проти правосуддя. При цьому зміни переважно стосувалися диспозиції ч. 1 ст. 384 КК (7 коригуючих кримінальних законів України), гіпотези (норм Загальної частини) (1 коригуючий кримінальний закон України). Коригування не зазнала диспозиція ч. 2 ст. 384 КК, в якій вміщено кваліфікуючі ознаки введення в оману, а також санкції частин 1 та 2 ст. 384 КК.

У підрозділі 1.3 «Кримінальна відповідальність за введення в оману суду за законодавством зарубіжних країн» виявлено особливості конструювання статті (статей) про введення в оману у кримінальному законодавстві зарубіжних держав, що дало підстави виявити такі найбільш вдалі законодавчі рішення, які можуть слугувати підґрунтям удосконалення відповідних норм КК: встановлення кримінальної відповідальності не лише за «повне», а й за «неповне» введення в оману, коли відповідний суб'єкт дає неповні показання, висновок експерта або неповний переклад; доповнення диспозиції ст. 384 КК таким формулюванням: «вчинені особою, якій в установленому законом порядку було роз'яснено права, обов'язки відповідного учасника провадження та попереджено про кримінальну відповідальність; встановлення кримінальної відповідальності за введення в оману спеціаліста; встановлення кримінальної відповідальності не лише за неправдивий висновок експерта, а й за його

неправдиві показання; передбачення можливості застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичної особи за введення в оману, вчинене її уповноваженою особою від імені та в інтересах юридичної особи.

У Розділі 2 «Введення в оману суду або іншого уповноваженого органу: юридико-догматичне пізнання сутності» висвітлюються питання введення в оману як явища та кримінально-правового поняття, а також завідомості як ознаки введення в оману

У підрозділі 2.1 «Введення в оману: явище та кримінально-правове поняття» виявлено, що введення в оману як міжгалузеве та кримінально-правове поняття характеризується такими ознаками: протиправна поведінка особи, яка вводить в оману, а також своєрідний стан суду чи іншого уповноваженого органу, який вимушений оперувати інформацією, що не відповідає дійсності, оцінюючи її відповідно до норм процесуальних кодексів та процедурних нормативно-правових актів; дезінформаційний характер інформації, яка передається у формі показань, висновку, звіту та перекладу, коли її наявність здатна вплинути чи вплинула на прийняття рішення судом або іншим уповноваженим органом; 3) умисні протиправні діяння особи, яка повідомляє (надає) інформацію, що не відповідає дійсності; письмова форма; посягання на порядок суспільних відносин у суспільстві, який охороняється законом, що забезпечує нормальну діяльність судів, органів та осіб, що сприяють законному здійсненню правосуддя.

У підрозділі 2.2 «Завідомість як ознака введення в оману суду або іншого уповноваженого органу» завідомість як суб'єктивна ознака введення в оману характеризує інтелектуальну ознаку прямого умислу вказаного кримінального правопорушення. Завідомість також передбачає встановлення того, що особа (свідок, потерпілий, експерт, спеціаліст, оцінювач, перекладач) усвідомлювали фактичний бік своїх протиправних діянь, що може бути підтверджено фактом попередження їх про кримінальну відповідальність за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 384 КК. Відсутність вказівки, у т.ч. підпису вказаного вище учасника судочинства (провадження), у процесуальному документі про те, що він був попереджений у встановленому законом порядку про кримінальну відповідальність за цією статтею, не повинно впливати на можливість притягнення до кримінальної відповідальності за ст. 384 КК. Також не повинна впливати на це відсутність процесуальних рішень, які б підтверджували факт заведеної неправдивості (неправильності) показань, висновку, звіту чи перекладу.

Розділ 3 «Форми введення в оману суду або іншого уповноваженого органу» присвячено характеристиці конкретних форм введення в оману.

У підрозділі 3.1 «Надання завідомо неправдивих показань свідка або потерпілого» запропоновано під завідомо неправдивими показаннями свідка чи потерпілого розуміти будь-які повідомлені повністю або частково спотворені (викривлені) відомості (інформація) в усній чи письмовій формі, які є доказами, на основі яких у визначеному чинним законодавством процедурному (процесуальному) порядку, встановлюють наявність або

відсутність у справі фактичних обставин, які мають значення для розслідування та судового розгляду.

Предметом складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 384 КК, є не завідомо неправдива інформація, а власне завідомо неправдиві показання свідка та/або потерпілого, що містять у собі інформацію, яка має доказове значення. Інформаційна ознака показань передбачає наявність значущої інформації, що стосується обставин справи (провадження) та має доказове значення.

Ураховуючи такий аспект засади змагальності у кримінальному провадженні, як *«favor defensionis»* (сприяння захисту), а також з огляду на правовий статус підозрюваного та обвинуваченого, передбаченого у КПК, запропоновано не передбачати кримінальну відповідальність за завідомо неправдиві показання таких учасників кримінального провадження, як підозрюваний та обвинувачений.

Визначено, що коригування підстави кримінальної відповідальності за введення в оману має здійснюватися з урахуванням залежності між наявністю/відсутністю у процесуальних кодексах, а також в інших нормативно-правових актах процедурного характеру норм про таких учасників проваджень, як свідок, потерпілий, спеціаліст, експерт, перекладач, оцінювач, та описанням ознак складу введення в оману (зокрема, обстановки вчинення кримінального правопорушення). Обґрунтовано, що з кола суб'єктів складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 384 КК, доцільно виключити свідка, потерпілого, експерта, перекладача, які беруть участь у провадженнях у справах про адміністративні правопорушення.

У підрозділі 3.2 *«Складання для надання або надання завідомо неправдивого висновку експерта»* на підставі аналізу регулятивного законодавства зроблено висновок, що експерт у виконавчому провадженні може скласти або надати завідомо неправдивий висновок, проте такий висновок не має доказового значення, що не дає підстав для виокремлення такої загальної ознаки завідомо неправдивого висновку експерта, як його доказовість. З огляду на те, що у процесуальних кодексах висновок експерта з питань права не має доказового значення, а роль такого експерта зводиться до надання консультацій з питань права, а також ураховуючи те, що не всі процесуальні кодекси та процедурні нормативно-правові акти виокремлюють такого учасника судочинства (провадження), зроблено висновок, що експерт з питань права не є суб'єктом складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 384 КК.

У підрозділі 3.3 *«Складання для надання та надання висновку спеціалістом»* констатовано, що ця форма діяння характеризується обмеженим колом випадків застосування. Адже доказове значення має виключно у кримінальному провадженні у формі спрощеного досудового розслідування кримінальних проступків. Запропоновано вдосконалити вказану форму введення в оману шляхом розширення можливості притягнення до кримінальної відповідальності спеціаліста за складання для надання або надання завідомо неправдивого висновку у виконавчому провадженні, що

потребує коригування диспозиції ст. 384 КК та Закону України «Про виконавче провадження».

Складання для надання або надання завідомо неправдивого висновку спеціаліста слід розуміти як складання для надання або надання завідомо неправдивого висновку спеціаліста під час досудового розслідування кримінальних проступків, що надається до внесення відомостей про кримінальний проступок до ЄРДР.

Визнано недоцільним передбачати кримінальну відповідальність спеціаліста за надання будь-якої допомоги у судочинстві (провадженні), включаючи як висновки, так і заяви, консультації тощо, які мають завідомо неправдивий характер з огляду на те, що спеціаліст виконує більшою мірою консультативну, технічну, другорядну роль у провадженні (судочинстві).

З огляду на рівнозначний статус висновків експерта та спеціаліста у виконавчому провадженні, запропоновано предметом складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 384 КК, визнавати завідомо неправдивий висновок спеціаліста у виконавчому провадженні, що потребує змін у вказаній вище статті цього Кодексу та в Законі України «Про виконавче провадження».

У підрозділі 3.4 «Подання завідомо недостовірних або підроблених доказів» завідомо недостовірними доказами запропоновано визнавати докази, що не відповідають дійсності, є неправдивими, тобто стосуються подій, явищ, яких не існувало взагалі або які існували, але відомості про які не відповідають дійсності (є неповними чи перекрученими). Якщо об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення передбачає кілька альтернативних діянь, одне з яких вичерпно називає ознаки предмета, стосовно яких може бути вчинено це суспільно небезпечне діяння (наприклад, показання свідка, потерпілого) (*конкретне діяння*), а інше згідно з положеннями регулятивного законодавства фактично включає відповідні предмети в інший, більш загальний предмет (докази) (*загальне діяння*), то загальне діяння не може включати ту частину предмета, яка не охоплюється конкретним альтернативним суспільно небезпечним діянням. Тобто, завідомо недостовірні показання підозрюваного, обвинуваченого, експерта не можуть охоплюватися таким діянням, як подання завідомо недостовірних доказів.

Дисертація виконана українською мовою. Стиль викладення матеріалу – науковий.

Порушень академічної доброчесності опонентом не виявлено.

Дисертаційна робота Ю. О. Гломба містить вагомий результати, які в сукупності вирішують важливу наукову проблему, а також забезпечують розв'язання цілого ряду практичних питань. Викладені в ньому наукові положення заповнюють ряд прогалів, які існували у теорії кримінального права України, є основою для подальших досліджень, вдосконалення правозастосування, юридичної освіти.

Теоретичне та практичне значення дисертації підтверджується можливістю використання розроблених дисертантом рекомендацій, положень та пропозицій у науково-дослідницькій сфері, правотворчості, навчальному процесі та у практичній діяльності органів досудового розслідування.

Ряд положень, обґрунтованих в дисертації, мають практичну цінність. Практичне значення має, зокрема, переважна більшість пропозицій стосовно вдосконалення кримінального законодавства України.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Не заперечуючи важливість та оригінальність дисертаційного дослідження, доцільно зупинитися на певних дискусійних моментах, а також на тих важливих правових питаннях, що залишилися невисвітленими у цій праці:

1. Перше положення новизни дисертації полягає в тому, що дисертант вперше досліджує норму, вміщену у ст. 384 КК, крізь призму наукового доробку Д. О. Балобанової стосовно сучасних векторів динаміки кримінально-правових норм. Ю. О. Гломб відносить норму в ст. 384 КК до усталених, яка має витoki з історичних пам'яток кримінального права, та характеризується наступністю. Визначено сучасну траєкторію цієї норми з поступальним еволюційним розвитком у напрямку вдосконалення кримінально-правового регулювання відповідальності за введення в оману, що характеризується наступністю та узгодженістю з іншими кримінально-правовими нормами, а також з нормативно-правовими актами, що регламентують порядок здійснення відповідного виду провадження. У цілому погоджуючись з такою ідентифікацією норми у ст. 384 КК, все ж вкажемо на окремі недоліки такого положення новизни.

Так, автор зазначає, що норма в цілому характеризується узгодженістю з іншими кримінально-правовими нормами, а також з нормативно-правовими актами, що регламентують порядок здійснення відповідного виду провадження.

Водночас, здійснюючи дослідження окремих проблем кримінальної відповідальності за введення в оману, Ю. О. Гломб відзначає на те, що відповідна норма не узгоджується з окремими нормативно-правовими актами.

Наприклад, вказує на те, що на сьогодні невирішеним залишається питання про те, чи є завідомо неправдиві показання свідка та потерпілого у провадженні в справах про адміністративні правопорушення, на що не дають відповіді положення КУпАП. Вочевидь автор констатує певним чином неузгодженість між кримінально-правовою нормою про введення в оману та відповідними нормами КУпАП.

Зазначає про пробільність кримінально-правового регулювання у ст. 384 КК в частині кримінальної відповідальності окремих учасників конституційного провадження. Дисертант пише, що згідно з ч. 4 ст. 73 Закону України «Про Конституційний Суд України» учасниками конституційного провадження є, зокрема, перекладач, свідок, спеціаліст, експерт, а відповідно до Регламенту Конституційного Суду України, правовий статус цих учасників конституційного провадження регламентується у § 63–67. Тобто, знову ж таки, констатує неузгодженість між нормою у ст. 384 КК та відповідними нормами законодавства у сфері забезпечення діяльності Конституційного Суду України.

Окрім того, навіть термінологічно мають місце певні розбіжності між диспозицією ст. 384 КК та диспозиціями інших статей Особливої частини КК.

Йдеться, наприклад, про використання у диспозиції такого терміна, як «омана», тоді як в інших статтях Особливої частини КК йдеться про обман.

2. На с. 108–109 дисертації Ю. О. Гломб обґрунтовує підхід, відповідно до якого свідок, потерпілий, експерт, перекладач у справах про адміністративні правопорушення не є суб'єктами складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 384 КК. Свою точку зору він обґрунтовує тим, що у КУпАП відсутні положення про те, що свідок та потерпілий попереджаються про кримінальну відповідальність за надання завідомо неправдивих показань; термінологічною неузгодженістю диспозиції ст. 384 КК та відповідними нормами КУпАП, згідно з якими свідки та потерпілі у справах про адміністративні правопорушення надають не показання, а пояснення, які, на думку дисертанта, не можна ототожнювати з показаннями; обмеженістю кількості випадків, на які можуть поширюватися рішення ЄСПЛ з урахуванням тесту «Енгеля»; відсутністю вироків, в яких би до кримінальної відповідальності за ст. 384 КК за давання неправдивих пояснень у провадженнях про адміністративні правопорушення притягалися б відповідні учасники проваджень.

Погодитися з таким підходом не можемо.

Насамперед, дисертант вказує на відсутність вироків, в яких би засуджувалися за ст. 384 КК свідки, потерпілі за давання завідомо неправдивих пояснень у провадження у справах про адміністративні правопорушення. Проте нам все-таки вдалося такі вирoki відшукати.

Так, згідно з вирокom Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 18.07.2022 у справі № 686/9418/22 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/105297569>) особа під час розгляду апеляційної скарги захисника, будучи попередженим про кримінальну відповідальність та приведеним до присяги як свідок з метою введення в оману суду надав суду завідомо неправдиві показання, спрямовані на уникнення іншої особи від відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 130 КУпАП.

Аналогічні вирoki прийнято Новопокoвським районним судом Луганської області від 10.12.2019 у справі № 942/1523/19 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/86256528>), Приморським районним судом Запорізької області від 01.04.2019 у справі № 326/32/19 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/80829231>), Пустомитівським районним судом Львівської області від 20.03.2019 у справі № 450/309/19 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/80942964>) та ряду інших.

Окрім того, на нашу думку, не варто протиставляти показання та пояснення. Адже в мовленнєвому обігу існує і ряд інших термінів-синонімів до таких понять, як показання та пояснення (наприклад, свідчення). Таке протиставлення не можна вважати доцільним та необхідним. Адже за такого підходу прослідкуватиметься жорстко позитивний аспект мислення, що на сьогодні критикується науковцями, які надають перевагу більш гнучкого підходу до тлумачення кримінально-правових понять. За такого тлумачення також слід урахувати, що КУпАП – це рудимент радянської доби, який

застарів та не враховує всіх сучасних особливостей провадження у справах про адміністративні правопорушення.

3. Визначаючи залежності між наявністю/відсутністю у процесуальних кодексах, а також в інших нормативно-правових актах процедурного характеру норм про правовий статус свідка, потерпілого, спеціаліста, експерта, перекладача, оцінювача, та описанням ознак складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 384 КК, дисертант вважає за доцільне вилучити вказівку про введення в оману, зокрема, Вищої ради правосуддя. Як впливає зі ст. 131 Основного Закону України, ВРП відіграє ключову роль у формуванні та функціонуванні професійного, етичного, авторитетного суддівського корпусу. Більше того, якщо проаналізувати Регламент ВРП, на який посилається й Ю. О. Гломб, то вбачається, що розгляд скарг ВРП максимально наближений до процедури судочинства/провадження. Містяться в цьому регламенті й норми про те, що доповідач роз'яснює свідку його права та обов'язки, встановлені Законом, і попереджає свідка під розписку про кримінальну відповідальність за завідомо неправдиві показання або за відмову від давання показань з не передбачених законом підстав.

З огляду на викладене вважаємо, що недоцільно виключати ВРП з категорії адресатів завідомо неправдивих показань у диспозиції ст. 384 КК.

Більше того, доцільно й більшою мірою «пристосувати» ст. 384 КК до особливостей дисциплінарного провадження у ВРП з метою врахування у підставі кримінальної відповідальності особливості такого провадження щодо суддів.

4. Тема дисертації, обрана для дослідження, а саме «Кримінальна відповідальність за введення в оману суду або іншого уповноваженого органу», на нашу думку, зобов'язувала дисертанта проаналізувати у роботі не лише диспозиції відповідної норми, а й санкції.

Зокрема, характеризуючи траєкторію норми, вміщеної у ст. 384 КК, автору доцільно було б зосередити свою увагу на тому, що законодавцем після впровадження спрощеного кримінального провадження кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 384 КК, було віднесено законодавцем до проступків, тоді як введення в оману, передбачене ч. 2 ст. 384 КК, до нетяжких злочинів. Чи є пояснення такої зміни категоризації? Як це впливає на ефективність самої норми? Відповідні питання залишилися нерозкритими.

Висвітлення відповідних питань було б вкрай важливим під час підготовки в Україні проекту КК. Аналіз санкцій, які пропонується запровадити за вчинення аналогічного кримінального правопорушення з відповідними рекомендаціями автора був би вкрай важливим та актуальним.

Більше того, вочевидь, варто було б охарактеризувати й різноманітні форми кримінально-правового реагування на вчинення особою омани суду або іншого уповноваженого органу. Однак ці питання в роботі, на жаль, не досліджені.

Тому й складається враження, що робота носить незавершений характер, оскільки аналіз диспозицій ст. 384 КК є недостатнім для «повної картини» тих

проблем, як на рівні кваліфікації, так і в аспекті призначення покарання, з якими стикаються практичні працівники.

5. Надзвичайно «скупю» виглядають пропозиції дисертанта до вдосконалення чинного КК. Так, Ю. О. Гломб резюмує, що ним запропоновано ряд змін до ст. 384 КК. Зокрема, викладено в такій авторській редакції диспозицію частини першої цієї статті: «Завідомо неправдиве показання свідка, потерпілого, експерта, завідомо неправдивий висновок експерта, спеціаліста, складені для надання або надані органу, що здійснює досудове розслідування, виконавче провадження, суду, Конституційного Суду України, подання завідомо недостовірних або підроблених доказів, завідомо неправдивий звіт оцінювача про оцінку майна або рецензії на такий звіт, а також завідомо неправильний переклад, зроблений перекладачем у таких самих випадках».

Водночас, враховуючи важливість текстологічного нормативного моделювання, важливим вбачається створення авторської моделі статті 384 КК.

Повнота викладу наукових положень в опублікованих працях. Результати дослідження повною мірою відображено у наукових статтях і тезах доповідей автора на наукових і науково-практичних конференціях, що в цілому свідчить про достатній рівень апробації. Основні результати дисертації висвітлено в десяти наукових публікаціях, серед яких три наукові статті – у вітчизняних виданнях, включених МОН України до переліку фахових видань України, одна наукова стаття – у зарубіжному науковому правовому виданні, а також шість тез – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій, міжнародних форумів..

Висновок про відповідність роботи вимогам, установленим МОН України: дисертація Гломба Юрія Олександровича на тему: «Кримінальна відповідальність за введення в оману суду або іншого уповноваженого органу» є самостійною, комплексною, завершеною працею, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених досліджень, які розв'язують конкретне наукове завдання.

Представлена робота характеризується необхідними для такого дослідження компонентами, а саме містить критичний аналіз попередніх дослідників кримінальних правопорушень проти правосуддя, органічне поєднання різних методів пізнання, звернення до досягнень різних галузей права. Дисертація містить наукові положення, висновки, які вперше пропонуються в юридичній науці, сформульовано ряд важливих наукових пропозицій та рекомендацій для правозастосовної діяльності, які в сукупності вирішують важливу теоретичну та практичну проблему кримінальної відповідальності за введення в оману.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право» і вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про

присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 із змінами.

Автор дисертації – Гломб Юрій Олександрович, заслуговує на присудження ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент –
професор кафедри кримінального
права і кримінології
факультету № 1 підготовки
фахівців для підрозділів слідства
Львівського державного університету
внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

З.А. Загиней-Заболотенко